



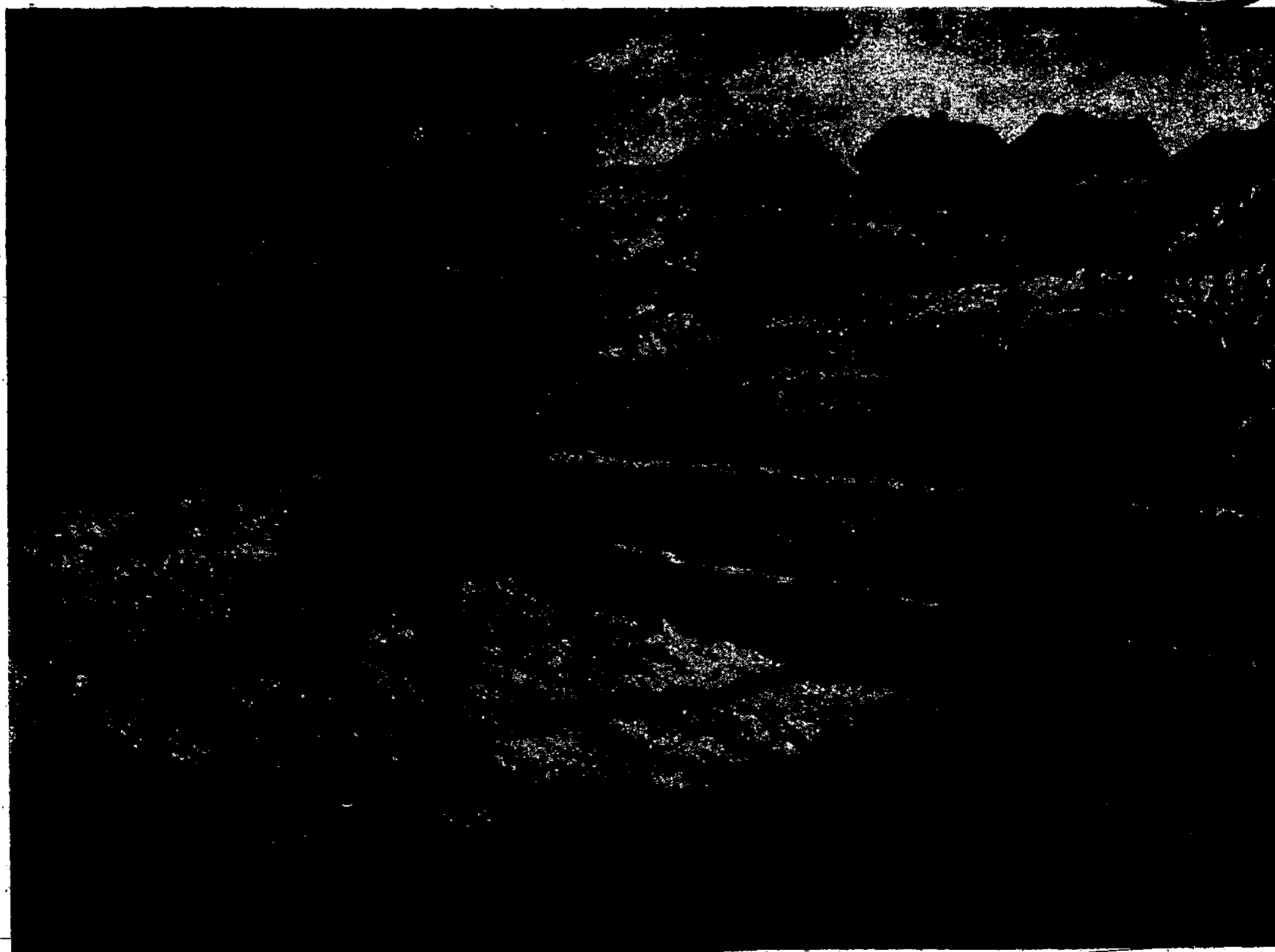
Kaina metams 15 lt., pusmečiui 8 lt., 1 mėn. 1 lt. 50
Kareiviams per pusę pigiau. Užsiėny metams 25 lt.
Atskiras numeris 30 centų visiems.



Skelbimai: petto eilutė 40 c., prieš tekstą dvigubai.
Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės Aikštė.

11 (407) nr.

Kaunas, 1927 m. kovo m. 16 — 22 d.



1 pėst. pulko vado karininko Antano Juozapavičiaus garbinga mirtis.

Dabartinė Lietuvos vyriausybė junta Lietuvos praeitį ir junta Jos ateitį. Mums Vytautas yra netuščias žodis: mums jis yra gyva istorijos jėga ir mes juntame, kad Vytauto nebaigti darbai laukia, kad ateitų nauji pasiaukavusieji Lietuvos žmonės ir kad toliau vestų tą darbą. Ir tuos žmones mes laikome gyvomis jėgomis, ir mes tikime, kad su jų pagalba mums pasiseks užtikrinti nepriklausomos Lietuvos likimą.

**Prof. A. VOLDEMARAS,
Ministeris Pirmininkas.**

„Kario“ skaitytojams.

(Vedamojo vietoje).

Savo viršininkų įsakytas 1926 m. liepos m. 1 d. laikinai pradėjau redaguoti „Kari“ ir tą darbą dirbau iki 1927 m. kovo mėn. 15 d.

Visi laikraštininkai nusiskundžia, kad sunkiausia yra redaguoti liaudžiai ar šiaip mažai išsilavinusiems žmonėms skirtus laikraščius.

Tą sunkumą patyriau ir aš. Man rūpėjo, kad kuo prieinamiau, kuo geriau išdėstyti gvildenamąjį dalyką, kad skaitytojai—kareiviai suprastų. Mano darbo pagrindu buvo: auklėti kareivių tarpe karingumą, skiepyti jiems tėvynės meilę ir padėti suprasti svarbesnius valstybės gyvenimo įvykius. Man, kaipo kilusiam iš pagrobtos Vilnijos, ypač artima buvo Vilniaus vadavimo idėja, todėl apie tai ir buvo nuolat rašoma ir stengiasi tiesiog kalte įkalti to atvadavimo reikalą į jaunas širdis ir sielas. Kiek ir ko atsiekiau tesprendžia skaitytojai.

„Karys“ nėra tai laikraštis, kuris turi daug rašytojų, iš kurių rašinėlių būtų galima pasirinkti geriausius. Redakcijoje dažnai gaunamos kareivio atsiųstos žinutės ar rašinėliai toli netobulioj formoj, o dažnai ir tiesiog nedėtinioj, bet ji stengiasi, ištisomis valandomis krapštydamosi tuose kūriniuose, ką nors iš jų padaryti. Redakcija gerai suprastama tą džiaugsmą, kurį kareivis, parašęs pirmą žinutę, gaus pamatęs savo rankų ir proto vaisių darbus jau atspausdintus ir jo pasirašytus, taip rūpestingai elgiasi, ypač su pirmą kartą atsiuntusiųjų rašinėliais. Kad toks elgimasis su kareivių rašinėliais bei žinutėmis išėjo „Kariui“ į naudą, rodo mjr. Ružancovo surašyti duomenys, kurie parodo kuriais metais ir kiek „Kary“ dirbė kareivių.

„Kario“ bendradarbių — kareivių 1919 m. buvo 17, 1920 m. — 6, 1921 m. — 7, 1922 m. — 5, 1923 m. — 11, 1924 m. — 7, 1925 m. — 16 ir 1926 m. — 41.

Būdavo dar vis labai sunku dėl to, kad kariuomenės dalyse ir įstaigose nebuvo nuolatinių korespondentų, todėl ir žinios iš mūsų kariško gyvenimo „Kary“

buvo dedamos ar labai vėlai, ar ir visai jų nebūdavo, kas redakcijos išmanymu buvo negerai. Manome, kad šį trūkumą pašalins naujas redaktorius.

„Kardas“ — karininkams skirtas laikraštis — irgi sumažino skaičių nuolatinių „Kario“ karininkų bendradarbių, kas irgi labai buvo jaučiamas, ypač nagrinėjant kurį nors svarbesnį ar specialų klausimą; tada redaktoriui tekdavo lakstyti nuo vieno prie kito ir prašyti tuo klausimu ką nors parašyti.

Tik redaguojant laikraštį žmogus gali pažinti to laikraščio prietelius, nes kada jam karšta — jis bėga ir šaukiasi pagalbos kitų. Tos pagalbos niekad neatsisakė teikti iš p. karininkų plk. lt. L. Butkevičius, ats. mjr. Laurinaitis ir Ruseckas, mjr. Tarasenko, kpt. Raštikis, vyr. lt. Jurgelevičius ir p. S. Semerys; iš kareivių: vyr. pusk. Variakojis, Malinauskas, Stasiūnaitis, Jablonskis, Jagminas, eilinis Tilvytis, p. Lieponis—Saulėžodis ir p. Garbačauskas, už ką jiems ir tariau širdingą ačiū. Manau, kad jie ir toliau bus tie šulai, kurie, sunkioj valandoj, rems mūsų „Kari“.

Kūnu ir siela buvau atsidavęs tam mažam laikraštukui ir prisipažinsiu — pamilau jį, nes jo pagalba kalbėjau su savo jaunesniais broliais — kareiviais, nešdamas jiems tos šviesos spindulius, kuriuos pajėgdavau pats surasti. Kartu iš žinučių ir rašinėlių kareivių mačiau ir jų vargus ir džiaugsmus, kurie ir mane, pagyvenusį žmogų, dažnai jaudindavo.

Dabar, vyriausybės įsakytas, grįžtu vėl prie savo tiesioginių, ne mažiau atsakingų, pareigų. Linkiu naujam redaktoriui kpt. Šakmanui ir toliau sėti tuos šviesos spindulius, kurie žadins mūsų kareivių ir šiaip visuomenės, o ypač jaunuomenės tarpe, tėvynės meilės, pasiryžimo, išvermės, karingumo ir keršto jausmus prieš lenkus — grobuonius. Tad, padėk Jums Dieve!

Plk. lt. R. Burokas,
Buvęs „Kario“ redaktorius.

Liktinių puskarininkų taupomųjų skolinamųjų kasų klausimu.

Čia paliesiu aktualų viršiloms ir puskarininkiams klausimą, būtent, taupomųjų skolinamųjų kasų steigimą.

Apie tokių kasų naudingumą abejoti neprisiėina. Gaunamoji alga dažnai pirmomis mėnesio dienomis išleidžiama, šiek tiek ateičiai sutaupyti, ne visiems be prievartos sekasi. Būna ir tokių atsitikimų, kada prisiėina ir pasiskolinti keli litai, bet jų nėra iš kur gauti. Gal kas pasakys, kad skolintis reikia iš savo viršininkų,

bet ir pas juos ne visuomet pavyksta gauti, ir jie ne visuomet turi atliekamų. Niekur negavę reikalingo lito, kai kurie skolinasi pas savo valdinius. Tas žemina mus, kaipo viršininkus, ir prieštarauja drausmei ir mūsų statutui. Turėdami dalyse savo kasas, to viso išvengtume.

Steigti taup. skol. kasas dalyse nėra didelių kliūčių, reikalingas tik viršininkų sutikimas bei pritarimas

Krosnilanda, sužalojęs savo kūną, pakliūna ne namo, o teisman, nes visi šitie „šposai“ senai jau yra žinomi vyriausybei. Ir štai, kad tokie niekšai, kurie vengia tarnybos, neliktų nenubausti, jiems yra skirtos nelengvos bausmės. Įstatymai baudžia tuos, kurie žaloja savo sveikatą iki tarnybos, lygiai ir tuos, kurie gadina save jau būnant tarnyboj. Yra baudžiamas stojamas tarnybon ne tik tuomet, kada jis pats sau padaro sužalojimus, bet ir tuomet, kada tą padaro kiti, jam prašant, arba su jo žinia. Jį teismas baudžia kalėjimu, nežiūrint kaip jis yra sau sveikatą pagadinęs; o tarnybon vis tiek paima.

Kuris būdamas jau tarnyboj tyčia gadina savo sveikatą, tas yra baudžiamas dar griežčiau.

Neliko nepastebėti ir „daktarai“, kurie sutinka gadinėti žmones; jiems pritaikinti, įstatymai, sulig kuriais už gadinimą žmogaus, tikslu išvengti karo tarnybos, jie sodinami kalėjiman iki vienu metų keturių mėnesių. Jeigu jie pagadino žmogų, sužaliavo be jo žinios ir sutikimo, tai tokie „daktarai“ baudžiami dar smarkiau.

Kitas smalsus kareivis gal paklaus manęs, o kaip pažinti ar sveikata tyčiomis pagadinta, ar žmogus sa-

vaime pats susirgo? Pas tikrus gydytojus yra labai daug priemonių nustatyti ligai. Kiekvienas geras gydytojas iš karto mato kas tikrai serga ir kas simuliuoja. Pavyzdžiui: kareivis nukirto sau dešinėsios rankos pirštą. Jį tardant pradeda klausinėti, kaip jis galėjo nukirsti sau dešinėsios rankos pirštą, kada jis kirvi turi laikyti kaip tik dešine ranka. Kareivis pradeda įrodinėti, kad jis kairiarankis ir dirba ne su dešine, bet su kaire ranka. Šiam kareiviui rodosi, kad jis jau išsigelbėjo iš bėdos ir jam patikėjo, nes kas žino kuria ranka jis dirba namie, bet vyriausybė arba teismas pasišaukia gydytoją ir ekspertus, kurie suras, kad kareivio dešinioji ranka daugiau išlavinta, negu kairioji. Tuomet vyriausybė gyna sąžinę atiduos tokį kareivį teisman, o teismas jį tinkamai nubaus, nes patirs, kad kareivis nukirto sau pirštą tyčia, paėmęs kirvi į kairiąją ranką.

Tikrieji gydytojai padeda teismui ir vyriausybei aiškinti ir kituose atsitikimuose, kuriuose tokie niekšai save sužalojo ir kurie vengia šventos piliečių pareigos: išmokti ginti Tėvynę nuo priešų.

J. Juodvalkis.

Karžygio atsisveikinimas.

Sudie jums girios, žalios lankos,
Sudie žaliuojanti laukai;
Sudie jums gentys mano brangūs,
Sudie svajonės ir jausmai.

Neliūskit broliai, seserėlės,
Neliūski mylima šalis;
Neliūski tėvas, motinėle,
Jau skirta man kita dalis.

Neliūski mylima mergele,
Tik laistyk gėles žydinčias,
Ir lauki savo bernužėlių,
Ir lauki dienoms, ir naktims.

Jeį grįšiu vėl iš karo lauko —
Priglausi prie savos širdies;
Jeį žūsiu ten kur mirtis laukia,
Priglaus kapai brangios šalies.

Gusaras K. V.

Kur gyveno lietuviai senovėje.

Lietuva, dėl kurios tiek kovota, vargta ir dirbta, nėra iš senovės lietuvių kraštas. Klausimas kur gyveno lietuviai žiloj senovėje, seniai įdomavo, kaip mūsų, taip ir svetimšalius mokslininkus. Paskutiniaisiais laikais jis tapo tik apytikriai išspręstas. Kadangi ir tas, nors apytikriai išspręstas klausimas, įdomaus gal ne vieną „Kario“ skaitytoją, tai kiek plačiau jį ir nušviesiu.

Būdami senovėje tik maža atžala bendros indoeuropiečių prokalbės, lietuvių prosenių bei „aisčių“ prokalbe kalbančioji žmonių bendruomenė iš pradžios ilgą laiką gyveno kartu su visais kitais indoeuropiečiais. Ji kas kartas vysto toliau savo kalbos savitumus. Taigi senoviška lietuvių tėvynė yra kartu ir visų kitų Europos tautų tėvynė. Daug mokslininkai ginčijosi, kurioj gi šalyje gyveno tieji senovės indoeuropiečiai. Pirmiau buvo manyta, kad indoeuropiečiai yra atėję į Europą iš tolimosios Indijos, kurioj senovėje gyveno kultūringų indų tauta, ir kurios kalba ilgą laiką buvo skaitoma seniausia iš visų indoeuropiečių kalbų. Šiais laikais mokslas yra įrodęs, kad seniausia indoeuropiečių kalba yra lietuvių kalba ir kad panaši jai senoviška indų kalba nėra „motina lietuvių kalbos“, kaip apie tai dar rodo kai kurie mūsų istorikai; ji yra jos tik jaunesnioji sesuo. Senoviškos indų kalbos užrašai yra likę dar Kristui negimus, gi lietuvių kalboje pirmieji raštai, kai žinome, pasirodė tik 16-me šimtmeteje jau Kristui gimus. Apie kalbos senumą sprendžiama iš to, kiek joje yra likę senoviškų gramatikos formų ir kiek joje yra svetimų kalbų žodžių. Dėl šitų savybių lietuvių kalba, kaipo turinčioji seniausios gramatiškos formos ir labai mažai svetimų žodžių, ir yra seniausioji

iš visų indoeuropiečių kalbų. Tokios lietuvių kalbos savybės galėjo pasidaryti tik todėl, kad lietuviai gyveno pačiam indoeuropiečių vidury ir buvo ilgą laiką giminingomis tautomis apsaugoti nuo svetimųjų kalbų įtekmių ir todėl gyveno arčiausia prie visų indoeuropiečių protėvynės. Paskutiniaisiais laikais daugiau yra įrodymų tam, kad indoeuropiečių protėvynė buvusi Europoje. Atsiskyrę nuo senesniųjų Europos gyventojų, indoeuropiečiai ilgus amžius bastėsi vidurinės Europos lygumoje nuo Dunojaus iki Volgos. Čia jau pasireiškė savosios kalbos savybės, kurioj vėliau atsirado jau ir įvairių tarmių, kurios vėliau pavirto įvairiomis Europos ir Azijos tautų kalbomis. Atsiskyrę įvairios indoeuropiečių šakos ir apsigyveno Europoje, nugalėjus gyvenusias tose vietose kitas tautas. Tas indoeuropiečių kalbų skilimas įvyko dar 3000 metų Kristui negimus. Nuo to laiko atsiskyrė nuo kitų indoeuropiečių ir lietuvių proseniai bei aisčiai.

Atsiskyrę nuo kitų indoeuropiečių, lietuvių proseniai aisčiai susidūrė su kitos kilmės, suomių giminės, tautomis ties vandenynu, kurį visi vadino pirmiau **marėmis**, vėliau **ežerais**, o dar vėliau **pelkėmis**. Ieškodami tas vietas, mokslininkai spėja, kad tai bus Pinsko pelkės, esančios pietinėj dalyje Minsko redybos. Čia dar ir dabar yra daug tiesiog neišbrendamų pelkių; gi senovėje jos buvo dar didesnės. Jų kai kurios jau dabar ariamos. Laukuose iškamos laivų liekanos. Tas rodo, kad čia iš tikrųjų senovėje buvo didelis vandenynas. Į pietus nuo Pinsko pelkės, kaip spėjama, ilgą laiką gyveno lietuvių proseniai, iš kur jie paplito į vakarus iki vietos, kur Vislos upė įteka į Baltijos jūrą,

kur jie dar Kristaus gimimo laikais gavo „aisčių“ vardą, ir toliau į rytus, dabartinėse Smolensko ir Mogilevo redybose.

Tai tik tą rašo apie lietuvių protėvynę prof. K. Būga. Kitas mūsų praeities tyrinėtojas dr. J. Basanavičius ilgus metus rinko įrodymus, kad lietuviai

senovėje gyveno Balkanų pussaly ir Mažoj Azijoje. Nors sunkus yra klausimas dėl lietuvių protėvynės vietos ir yra įvairių šiuo klausimu nuomonių, bet mūsų manymu daugiau tikrybės turi prof. K. Būgos įrodymai, todėl kalbant apie tolimąją lietuvių praeitį, mes ir laikomės jo nuomonės.

P. T-ka.

Kareivių bibliotekos 1926 metais.

(Žiūrėk „Kario“ 7 ir 9 nr.).

2 pėst. D. L. K. Algirdo pulkas.

Biblioteka buvo atidaryta kasdien nuo 8 iki 21 val. Skaitytojų turėjo 113. Knygumetams pasibaigus buvo 606 t. *Karo mokslų* 12, kitų mokslų — 238, dailiosios literatūros — 302, žurnalų — 54 tomiai. Perskaityta: dailiosios literatūros—1055 t., žurnalų 74 t., mokslo knygų — 27 t. ir karo mokslų — 20 t. Išleista knygoms apdaryti 200 lt.; gauta knygų iš Karo Mokslų Valdybos 75 t.

II bibliotekorius eilinis Šalkauskas, dirbęs bibliotekoje 1 metus; darbą prižiūri švietimo komisijos pirmininkas. Pulko švietimo komisijos pagedavimas: išgyti knygų svetimomis kalbomis; tik pati švietimo komisija dėl lėšų stokos to padaryti negalinti.

Bibliotekos veikimo metiniai koeficientai: apyvartos — 1,94; skaitymo 10,41; darbo našumo — 20,19. Šiuo atžvilgiu biblioteka užima 1926 m. *antrą vietą* kariuomenėje.

4 pėst. L. Kar. Mindaugo pulkas.

Biblioteka veikė ketvirtadieniais, sekmadieniais ir šventadieniais nuo 12 iki 14 val. Skaitytojų iš viso 310 žmonių. Biblioteka žymiai išaugo: metams prasidėjus buvo 279 t., metuose nupirka 52 t., atsiųsta iš Karo Mokslų Valdybos — 98 t. ir paaukota — 2 t. Perskaityta 1905 t. Gauta metuose: iš Karo Mokslų Valdybos, pulko ekonominių sumų ir iš vakarų — 620 lt.; išleista; knygoms pirkti 290 lt., joms apdaryti — 260 lt., žurnalų prenumeratai — 70 lt.

II bibliotekorius vyr. leit. Bačkys (nuo 1926 I 1). 4 pėst. pulko biblioteka 1926 metais parodė daug judrumo darbe ir kariuomenėje užima *pirmą vietą*. Bibliotekos koeficientai: apyvartos 4,42, skaitymo 6,15, darbo našumo 27,18.

A. K-is.

Šių dienų radiofonas.

Radiofonija, t. y. radiotelefono stotys, aptarnaujantios plačias mases ir patenkinančios jų kultūros ir estetikos reikalus, neseniai atsirado: Amerikoje 1921 metais, o Europoje — 1923 m. Radiofono atsiradimo metu daug buvo pranašauta apie jo ateitį, apie plačius jo pritaikinius ir naudingumą... bet daugelis žinučių skambėjo per daug fantastiškai. Anuomet sunku buvo tikėtis, kad radiofonija pasiektų jai tuomet pranašaujamų ribų.

Praėjo 5 metai (Europoje 3) ir visos, net ir drausiosios, fantazijos buvo pasiektos ir net pralenktos. Radiofonas vis auga. Radio mėgėjų visose šalyse yra šimtai tūkstančių, milijonai, dešimtys milijonų. Užsienyje beveik kiekvienuose namuose dabar radio imtuvas tapo būtinai reikalingu daiktu. Visiems jis vienodai reikalingas ir naudingas: ir turtuoliui, ir beturčiui, ir profesoriui ir mokiniui, ir sodiečiui ir miestelėnui.

Kad tai nėra tušti žodžiai, rodo užsienio pavyzdys: vienas milijonas trys šimtai tūkstančių radio mėgėjų (registruotų) Vokietijoje, per du milijonų — Anglijoje, dvidešimt milijonų — Amerikos Jungt. Valstybėse, ir kitose šalyse tie skaičiai panašūs. Apie 80 specialistų radiofono siūstuvų Europoje ir 700 — Amerikos Jungt. Valstybėse.

Lietuva tuo atžvilgiu toli atsiliko; tokiam atsilikimui ligi šiol buvo rimtos ir pateisinamos priežastys... Bet dabar jau geriau. Turime savo radio stotį. Visur jaučiamas didžiausias susidomėjimas radio, radio abonentų skaičius sparčiai žengia į tūkstančius.

Šiam klausimui plačiau nušviesti Lietuvos Karių Radio Mėgėjų Draugija š. m. vasario 18 d. 17 val. Karininkų Ramovėje buvo paruošusi įdomią populiarią paskaitą: „Šių dienų radiofonija, jos reikšmė visuomenės kultūros ir ekonomijos gyvenime“. A. Š.

Kas myli Tėvyne,
Tas myli ir Vilnių,
Ir pina tas sau ir savo Tėvynei
Nevystančios garbės vainiką.

Jonas Šilpnis.

Lietuvos gyvenimas.

Seimas pareiškė vyriausybei pasitikėjimą. Vasario m. 25 d. dabartinė vyriausybė perskaitė Seimui savo užsibrėžtą darbų programą (deklaraciją). Vyriausybei seimo daugumos pareikštas pasitikėjimas.

Mūsų vyriausybė patiekė Seimui patvirtinti (ratifikuoti) tarptautišką sutartį kovai prieš nuodingų dujų vartojimą karuose.

Išduos naujakuriams nuosavybės dokumentus. Žemės Reformos Valdyba šiais metais nusistatėsi paruošti ir išduoti nuosavybės dokumentus visiems naujakuriams, kurie gavo iš vyriausybės žemės iki 1926 m. sausio m. 1 d. Tuo būdu teks išduoti nuosavybės dokumentų apie 37.300. Iki šiol tėra gavę tik 3.700 naujakurių. 1926 m. gavę žemės sklypus nuosavybės dokumentus gaus 1928 m.

Maž. Lietuvos dainų šventė. Mažosios Lietuvos dainininkai ir kiti nusistatė š. m. birželio m. 5—7 suruošti Klaipėdoje M. Lietuvos dainų šventę. Tribūnos publikai turėsiančios 6.000 vietų ir jungtinis choras turėsias ne mažiau kaip 1.000 asmenų. Dainų šventė bus suruošta mieste, aikštėje ties geležinkelio stotimi. Dainų šventei pasibaigus svečiams bus suruoštos ekskursijos pas klaipėdiečius ūkininkus, į kurortus ir pasivažinėjimai jūromis.

Nemuno aukos šį pavasarį. Praeitą savaitę pa- baigoj Nemunas ir Neris galutinai sutraukė žiemos pančius ir išsivadavo iš ledų priespaudos. Šiomet potvyniai didesnių nuostolių nepridarė. Buvo užlietos tik žemesnės vietos ir gatvės. Kovo m. 4 v. per Nemuną važiavo pil. Navikauskas. Ties Vytauto bažnyčia ledas įlūžo ir nuskendo arklys su rogėmis. Žmogus išsigelbėjo.

Kovo m. 7 d., sprogdinant Nemuno ledą, užmuštas arklys.

Pavyzdingas senelis. Kovo m. 5 d. iškilmingai palaidotas Tauragėj 80 metų amžiaus senelis šaulys Julius Starkis. Nežiūrint senatvės, sakyta senelis uoliai dalyvavo šaulių veikimuose ir buvo pavyzdys vietos jaunimui. Per iškilmingas šventes ir paradus šis senelis visad žygiuodavo priešaky šaulių, nešdamas jų vėliavą.

Iš kur plaukia komunistų raštpalaikiai. Lenkų laikraštis „Kurjer Porany“ rašo, kad Vilniuj suimtas So-

viety Rusijos kurjeris, pas kurį rasta daug komunistiškų raštų. Sakytoji agitacijos literatūra yra spausdinta Minske ir didesnė jos dalis buvo skiriama Lietuvos komunistams, kurie turėjo ją išplatinti tarp Lietuvos darbininkų, ūkininkų ir kareivių.

Išsprogimo „Varpo“ spaustuve. Kovo m. 11 d. 4 val. 35 min. Kaune nežinomi asmenys išsprogino „Varpo“ spaustuve. Sprogimui įvykus buvo užsidegę namai, bet atvykę gaisrininkai užgesino. Išgriauti du namų aukštai. Pirmame aukšte sumuštos mašinos, išvartytos, o didžioji „Frankental“ mašina susprogdinta į trupinėlį. Po ja buvo padėta sprogdinamoji medžiaga: spėjama, kad buvę padėta apie 2—3 klgr. piroksilino. Lubos išmuštos ir antrame aukšte išbarstytos raidės ir t. t. Namų sienos kai kur sprogdinėjusios; langai išbirejo ne tik spaustuvės namuose, bet ir kituose gretimuose.

Padaryta nuostolių apie pusę milijono litų.

Daromas stropus tardymas ir ieškomi nusikaltėliai.

Okupuotoji Lietuva. Naikina mūsų praeities liekanas. Lenkai Vilniaus krašte renka senovės to krašto liekanas, net kartais policijos pagalba, ir surinkę mano išsivežti Lenkijon.

Dr. J. Basanavičiui mirus Lietuvių mokslo draugijos pirmininku išrinktas dr. D. Alseika.

Lenkai ištrėmė iš Vilniaus krašto į Nepriklausomą Lietuvą Dūkšto kleboną lietuvį kun. K. Semaišį.

Kaip lenkai mokesčius renka. Net pats lenkų laikraštis „Kurjer Wilenski“ rašo, kaip žiauriai lenkai renka iš gyventojų mokesčius. Pabradės apylinkėse mokesčių rinkėjas iš vienos moters, negalėjusios sumokėti mokesčių, atėmė paskutinę lovą. Vargšė moteris turėjo iš lovos iškelti mirštantį kūdikį. Iš kitos moters atimta pora paskutinių indų ir t. t.

Kariuomenės gyvenimas.

Švietimas. Įsakymu Kariuomenei 29 nr. (Karo Mokslo Valdybos) įsakoma dalių vadams ir įstaigų viršininkams kovoti su kareivių analfabetizmu. Visi kareiviai mokomi priverstinai. Už švietimo mokymą dalių vadai ir įstaigų viršininkai atsako lygiai kaip ir už rikiuotės. Iš rikiuotės dalių nebus iškeliami į nerikiuotės dalis arba įstaigas neįmokę rasyti kareiviai.

Įsakoma kiekviename pulke ar įstaigoje skirti švietimo darbo vadovą, o jam padėti turi būti paskirtas dar vienas karininkas. Bibliotekoms dalyse ar įstaigose vesti skiriamas vienas nuolatinis bibliotekorius iš liktinių puskarininkų. Dalyse ar įstaigose, mažesnėse negu pulkas, skiriamas vienas švietimo vadovas iš kuopų vadų ir bibliotekorius iš liktinių puskarininkų. Sakyti vadovai ir jų padėjėjai, kiek galima, bus atleidžiami nuo kitų pareigų, k. t. komisijų darbo, dežuravimų ir komandiravimų ne švietimo reikalais. Lėšos švietimo bei kultūros reikalams gaunamos iš Karo Mokslo Valdybos ir dalių skirtos ekonomiškos sumos.

Paskyrimai. Kapitonas Tadas Šakmanas iš Aviacijos perkeltas į Karo Mokslo Valdybą ir paskirtas „Kario“ redaktorium. Nuo šio numerio pradeda „Kari“ redaguoti. Buvęs redaktorius, pulk. lt. Burokas, grįžta prie savo tiesioginių švietimo Dalies vedėjo pareigų.

Pulk. Vincas Saudžius skiriamas Aukštųjų Karininkų D. L. K. Vytauto kursų etatiniu lektorium pulko vado teisėmis.

Aukšt. Karininkų D. L. K. Vytauto kursų etatinis lektorius pulk. lt. Aleksas Jacevičius skiriamas ypatingų reikalų karininku prie Krašto Apsaugos Ministerio pulko vado teisėmis.

Kap. Stasys Raštikis skiriamas Vyr. Štabo Informacijos Skyriaus viršininko pareigas eiti.

Karo Mokslo Valdybos kap. Laurinas Statkevičius skiriamas Karo Mokyklos ūkio skyriaus viršininku.

Perkėlimai. 1 gusarų pulko kap. Petras Gužas į Kariuomenės Teismą ir technikos pulko skyr. Antanas Zykus į Karo Mokslo Valdybą.

Paleidimai. 3 art. pulko pulk. lt. Andrius Senatorskis del ligos, jam pačiam prašant, paleidžiamas visai iš kariuomenės ir 8 pėst. K. K. Vaidato pulko mjr. Stasys Bagdonas, jam pačiam prašant, į pėstininkų karininkų atsargą.

Kariams leidžiama dalyvauti šaulių ir skautų organizacijose. Įs. Kar. 35 Nr. 7 §. skelbiama, kad 1926 m. Kr. Aps. Mn. Įs. 27 Nr. 5 §. pakeičiamas šiaip; „Kariams leidžiama dalyvauti Lietuvos Šaulių Sąjungos ir Skautų Asociacijos organizacijose su savo viršininko, turinčio atskiros dalies vado teises, žinia“.

Žaliojo Kalno įgula. Š. m. vasario mėn. 28 dieną Vyriausiojo Štabo raštininkų kuopos liktinis viršila Kazys Stasytis išėjo į atsargą.

Viršila Stasytis yra 1919 metų savanoris, dalyvavęs kautynėse su Lietuvos priešais, sužeistas ir buvęs lenkų nelaisvėje. Dalyvavo ir Klaipėdos vadavime.

Su Vyr. St. raštininkų kuopa atsiveikino šiais žodžiais: „Šiandien skiriuosiu nuo Jūsų, brangūs draugai! Tveriantis Lietuvos Nepriklausomai valstybei, stojau į pirmųjų savanorių eiles. Kokios tuomet buvo sąlygos ir kariuomenės materialis aprūpinimas manau, kad kiekvienas gerai žino: 9 mėn. dėvėjau nuosavus rūbus, pagalvės vietoje būdavo šautuvo buožė, bet nesiskundžiau viršininkams, kad bloga, sunku, nes gerai supratau ir jaučiau, kad tėvynė yra už viską brangesnė ir dėl jos sunkiausias vargus turim pakęsti ir, reikale, aukoti savo gyvybę. Linksmas buvo, kad galiu tėvynei tarnauti ir jos gynėjų skaičiuje būti! Ateis laikas vaduoti Gedimino sostinę — vėl būsiu pirmųjų savanorių eilėse“... Be to, kvietė laikytis vienybės, neužsiimti politika, klausyti savo viršininkų ir sąžiningai pildyti įsakymus. Tik tame gūdanti mūsų galybė.

J. M. M.

Šaulių įgula. Š. m. kovo mėn. 1 dieną 8 pėst. pulko kareivių skaitykloj, pulko vyriausybei leidus, įvyko liktinių viršilų ir puskarininkų užgavėnių šokių vakarėlis. Įėjimas į vakarėlį buvo nemokamas ir įeiti galėjo be liktinių puskarininkų, jų šeimynos ir pakviesti asmenys. Vakarėlis praėjo labai gražiai ir visi juo buvo patenkinti. Piliečiai džiaugėsi gražiai pasilinkėmine su kariais. Vakarėlis tęsėsi nuo 19 iki 24 valandos.

Tokie vakarėliai labai pageidaujami, nes kariams daug maloniau ir patogiau būti savo tarpe, negu vaikščioti į svetimus vakarėlius ir maišytis tarp visokių asmenų. —

Viršila Gruzdas.

Freidos įgula. Aviacijos kinematografas. Kinematografas veikia kelinti metai. Bet šiais metais veikia geriausiai. Pirmiau ir filmos būdavo visai neįdomios ir dažnai trūkdavo. Lankydavo tik kareiviai, o p. p. karininkai labai retai atsilankydavo. Šiais metais visai kitaip. Ne tik kareiviai su noru lanko, bet ir p. p. karininkai su ponomis užima visas jiems skirtas vietas. Taigi, mūsų kino šiemet visai susitvarkė. Filmos parenkamos kuo puikiausios: Per vaidinimą griežia gramafonas įdomius ir linksmius dalykėlius, retkarčiais duodamas radio. Kino veikia keturius vakarus per savaitę. Žmonių daugiausia apsilanko trečiadieniais ir ketvirtadieniais, šeštadieniais vidutiniskai, o sekmadieniais užvis mažiau.

Radio. Pirmas iš Aviacijos kareivių įsitaisė nuosava dedektorinį imtuvą Aviacijos štabo raštininkas jaun. pulk. Zygas Antanas. Ruošiamasi 3-os Oro Eskadrilės kareiviams įvesti radio į kareivinę.

Vyr. pulk. St. Čepulis.

Karo ligoninės 17 palata. Š. m. vasario mėn. 24 d. aš atvykau Karo Ligoninės ir patekau į 17 palatą. Šioj

palatoj esame 20 ligonių. Mus prižiūri, gydo ir mumis rūpinasi kapitonas dr. Kenstavičius, karingas ir darbštus gydytojas. Kasdieną mes jo laukiam, kaip savo tikro tėvo ateinant; jo rūpestingumas, linksmumas ir užuojauta mus visus ramina, kad net silpni ligoniai pradeda šypsotis jam esant palatoj.

Mūsų palatos globėja sesutė Tamošiūnaitė labai švelni, maloni ir linksma. Rūpestingai apžiūri savo ligonius. Visur jos pilna. Mato ko mums trūksta, kas reikalinga. Su malonumu slaugo mus. Savo buvimu visą palatą pripildo jaukumu. Niekas jai nesunku. Mūsų palatos sanitarė Teklė taip pat linksma ir darbšti mergina. Linkime jai gerą vyrą — kariškį gauti. *17 palatos ligonis.*

Neturėdamas kariuomenės dalyse nuolatinių korespondentų, „Karys“ negali tikrai atvaizduoti karių gyvenimo.

Todel „Karys“ kreipiasi į dalių švietimo komisijas, prašydamas paskirti labiau įgudusius asmenis, kurie nuolatos palaikytų ryšius su redakcija (rašinėtu apie ruošiamas paskaitas, ekskursijas, vakarėlius, šventes, apie karavių kliūbus, kinematografus, sportą, radiją ir t. t.).

Paskirtus asmenis skaitysime savo nuolatiniams korespondentais ir už jų darbą atsilyginsime (honoraru). Pageidaujama, kad paskirtų asmenų pavardės redakcijai būtų praneštos iš anksto.

„Kario“ Redakcija.

Užsieniai.

Š. m. kovo m. 14 d. 20 val. 45 min. mirė Latvijos Respublikos prezidentas Čakstė.

Plačiau kitame numeryje.

Latviai nori skolintis užsieny 50.000.000 latų (apie 100 milijonų litų) savo kraštui kelti.

Šv. Tėvas svarsto galimumus naudoti aeroplanus bažnyčios reikalams.

Lenkijoje vėl susekta didelė šnipų organizacija. Suminta keliolika asmenų, kurių priešakyje yra buvęs rusų caro kariuomenės gen. št. karininkas Vietrenko. Sumintųjų tarpe yra daug moterų.

Sovietų Rusijos derybos su Pabaltiju. Latvių užsienių reikalų ministeris pranešė, kad dėl nepuolimo sutarties turinio jau susitarta latvių su Sovietų Rusija ir kovo m. 9 jau patvirtintas paruošiamasis susitarimas, būtent, abi pusės pasižada: 1) laikytis neutraliai, jeigu kuri nors susitariusių valstybių būtų užpulta trečios valstybės; 2) nedalyvauti sąjungose, kurios būtų nukreiptos prieš antros susitariusios valstybės politiską nepriklausomybę, taip pat nedalyvauti sąjungose, kurių būtų tikslas vykdyti prieš antrą valstybę ekonominiską arba finansiską boikotą. Dėl galimų nesusipratimų ir ginčų sprendimo Sovietų vyriausybė nusileidusi svarbiu punktu, būtent, susitaikinimo komisijos pirmininku numatomas neutralus asmuo.

Estija derybose su Sovietais beveik nieko nepasiekusi. Ji laikosi senojo nusistatymo ir reikalauja, kad nepuolimo sutartis su Sovietais nevaržytų jos teisių Tautų Sąjungos ir kitų valstybių atžvilgiu.

Didelis žemės drebėjimas Japonijoje. Kovo m. 7 d. Japonijoje įvyko smarkus žemės drebėjimas. Sunaikinta visa eilė didesnių ir mažesnių miestų. Drebėjimo srityse siaučia dideli gaisrai. Oficialinės žinios praneša, kad žuvo apie 5000 žmonių. Tvarkai palaikyti siunčiama į nukentėjusias sritis kariuomenė.

Karo kronika.

— **Dideli anglų jūrų laivyno manevrai.** Šio mėnesio pradžioj ties Gibraltaro sąsmauka įvyko dideli anglų laivyno manevrai, kuriuose dalyvavo Atlanto vandenyno ir viduržemių jūrų laivynai. Manievuose dalyvavo didelis skaičius įvairių laivų, taip pat ir „lėktuvų motinėle“ Furies ir vienas keleivių garlaivis, kaipo ligoninė.

— **Lenkų aviacijai remti draugija.** Lenkų aviacijai remti draugija L. O. P. P. paskutiniu laiku smarkiai išplėtė savo veikimą.

1927 metais ši draugija skiria: 100.000 zlotų aerodromų įrengimui, 80.000 zl. aerodinamikos institutui, 25.000 zl. aviacijos dirbtuvių tvarkymui, 16.000 zl. propagandai, 15.000 zl. subsidijoms lėktuvų konstruktoriams, 12.000 zl. stipendijoms užsieny studijuojantiems aviaciją ir žymias sumas kitiems reikalams.

Šiais metais šioji draugija lenkų aviacijos tobulinimui numato išduoti 490.000 zl.

Pravartu būtų ir mums panašią draugiją įsisteigti.

Prancūzų kariuomenė reorganizuojama. Prancūzų Kr. Aps. Ministerija išdirbo savo kariuomenės pertvarkymo projektą. Einant šiuo projektu nustatyta taikos meto kariuomenės sudėtis: karių — 615.000 vyrų ir tarnautojų — 30.000 žm. Likinių skaičius padidinamas iki 100.000 vyrų (dabar buvo 70.000).

Projekte daugiausia dėmesio kreipiama į mokymo ir mobilizacijos centrus.

Kariai Čekoslovakijoje nebalsuos. Čekoslovakų parlamentas priėmė įstatymą, kuriuo tarnaujantieji kariuomenėj kariai ir žandarai neturės teisių dalyvauti rinkimuose.

Estijoje, pradedant 1927 - 28 mokslo metus, t. y. ateinančių rudenį, bus įvesta karo mankšta visose vidurinėse, aukštesnėse ir profesinėse mokyklose. Karo mankštos kursą kasmet išeis apie 10.000 mokinių.

Latviai didina karo aviaciją. „Prager Presse“ 55 nr. praneša, kad latvių vyriausybė užsakiusi Čekoslovakijoje didoką skaičių kariskų lėktuvų Tipo Š 16. su motorais Hispano-Luiza 300 A. J. (arkl. jėgų).

Suomių krašto apsaugos ministerija užsakė anglų dirbtuvėse (A. D. C. Ltd) dešimtį lėktuvų Martinsyde F4 ir šešioliką motorų „Hispano Luiza“ 300 A. J.

Prancūzų dirbtuvėse statomi Lenkijai du kontrmininiai po 1500 tonų talpos ir 3 nardomieji laivai po 1000 tonų. Taip pat neužilgo numatoma užsakyti dar kelis karo laivus.

Sovietų Rusija užsakė Italijoj 10 nardomųjų laivų.

Anglija numato šiemet pastatyti 3 naujus kreiserius, 8 laivus naikintojus, 6 nardomuosius laivus, 2 laivus minoms rankioti ir 1 šiaip karo laivą.

— **Anglijos karo ministeris, pristatydamas žemesiems rūmams kariuomenės biudžetą, paaiškino, kad dabar svarbiausia reikalinga sumechanizuoti kariuomenę.** Anglai stengiasi be paliovos stiprinti savo kariuomenę, tobulindami ją mechaniskomis priemonėmis, kad tik ji būtų paslankesnė kautynėse ir didesnė jos karo ugnies jėga.

— **Anglų kariuomenei išlaikyti per 1927 m. kainos 41.565.000 svarų sterlingų (apie 2.036.685.000 litų).**

— **Anglų vyriausybė reikalauja iš žemesniųjų rūmų paskirti 950.000 sv. sterlingų (apie 46.550.000 litų) kariuomenės siuntimo į Kinus reikalams.**

Latvių jūrų lėktuvų avarija. Kovo 4 d. du mokomieji jūrų lėktuvai, patekę į didelį rūką, turėjo smarkiai nusizeminti, kad šiek tiek orientuotis. Darant posukį vieno lėktuvo sparnas užkliudė vilnij ir įkrito į vandenį. Antrasis lėktuvas, norėdamas pirmam padėti, besileisdamas sudaužė plūdes. Lakūnus išgelbėjo zvejai, bet lėktuvai dėl motorų sunkumo nugrimzo, tik kitą dieną pasisekė juos ištraukti. Lėktuvai yra smarkiai nukentėję.

Anglų kariuomenė. 1) Anglų krašto apsaugos ministerija yra nusistatęsi sumechanizuoti savo kariuomenę. Mechanizuotos kariuomenės specialioms bandymams yra asignuota 125.000 svarų (per 7 milijonus litų). Mechanizuoto pulko sąstatas: tankų batalionas, šarvuotų automobilių kuopa, lauko artilerijos baterija, saporių kuopa, ryšių kuopa ir pėsčiųjų batalionas, ginkluotas 36 kulkosvaidžiais. 2) Anglų jūrų jėgos padidintos nauju milžinišku nardomuoju laivu „X-1“, kuris bus priskirtas prie Viduržemio jūrų laivyno. Sakyto laivo statyba labai brangiai atsėjusi. „X-1“ dėl jo didumo, galima pavadinti nardomuoju kreiseriu.

Amerikos jūrų laivynas. Išbandyta nauja katapultu (sviedimo mašina) jūrų lėktuvams paleisti nuo karo laivų. Bandymai davę gerus rezultatus. Naują katapultą būsią galima pritaikinti ir nardomiesiems laivams.

Italų aviacijos augimas. 1922 m. italų aviacija turėjo 9 lakūnų mokyklas, 400 lakūnų, 600 lėktuvų. Tais metais skraidyta 4220 valandų.

Šiandien ji yra smarkiai išaugusi: turi 15 mokyklų, 1195 lakūnus, 1678 lėktuvus, 4 oro susisiekimo linijas, per 1926 metus pirmus devinius mėnesius skraidyta per 42 tūkstančius valandų. Italijos karo lakūnai yra atlikę visam pasauliui žinomų garsių perlėkimų.

Mussolini yra nusistatęs iki 1930 m. karo aviaciją dar labiau padidinti.

Kritika ir bibliografija.

Vyr. ltn. V. Tarasovas. Vietos įvertinimas ir panaudojimas. 5 pėst. D. L. Kun. Kęstučio pulko Karo Mokslo Draugijos Ratelio leidinys. Kaunas, 1927 m. 29 p. Kaina nepažymėta.

Vyraujanti šio leidinio mintis: „Eilinis kovotojas sąmoningai manevruos tik tada, kai jis žinos vietos reikšmę kautynėse ir mokės vietą tinkamai panaudoti“. Autorius naudojami įvairia literatūra ir mūsų statutais. Leidinėly yra brėžinių ir pavyzdžių, kaip reikia mokyti. Reikia pabrėžti, kad tai pirmas dalių Karo Mokslo Draugijos toks gražus leidinėlis, kurį su malonumu žmogus imi į rankas. Sektinas ir kitoms pavyzdys. Leidinėlis skaitytinas ypač liktiniams puskarininkiams; tinka ir kareivių bibliotekoms.

Šilų Jonūkas. Į priekaištus taip, atsakyk. Tėvų Jėzuitų leidinys. Kaunas, 1927 m. 100 p. Kaina nepažymėta.

Kareivių bibliotekoms tinka.

B.

Paprastų žemės ūkio tyrimų pagrindai. Parašė prof. dr. Hermann Biedenkopf. Iš vokiečių kalbos vertė V. Jasaitis. Knygoje 95 pusl. ir 34 paveikslai, Žemės ūkio Departamento išleista 1927 m., Kaune. Kaina 3,5 lt.

Knyga skiriama žemės ūkio mokyklų mokiniams, bet nežiūrint to, ir kiekvienas, labiau apsiskaitęs ūkininkas, nesigailės išleides 3 lt. 50 ct., nes labai daug naudingų nurodymų joje ras. Pačiam tekste kur-ne-kur pasitaiko stambių korektūros klaidų, kurios, nepažvelgusiam į jų atitaisyimą, gali smarkiai suklaidinti.

Kariams, manantiems užsiimti žemės ūkiu, patartina įsigyti.

Vasario 16, 1927. Vienkartinis Lietuvos Šaulių Sąjungos leidinys. Kaunas. 24 p.

Leidinėlis gražus. Gaila tik, kad jame tilpo jau „Trimite“ buvę vaizdeliai. Kareiviams ypač skaitytinas.

Redakcijos atsakymai.

Saulėžodžiui: „Valstybių valdymo formas“ atidėjome vėlesniam laikui.

Putinėliui. „Kam gyvenam“ pataisę dėsimė.

Juozui Baliui. „Kaip turime praleisti šventadienius“ dėsimė. Laukiame daugiau.

Tėvynės Sūnui. Rasydamas apie Kauno įgulos kareivių klubą, Tamsta, matyti, permažai įsigilinote į 1924 m. Krašto Aps. Minist. įsakymą Nr. 30, kuriame labai aiškiai yra nustatytos Klubo Valdybos narių pareigos. Jei kareivių klubų valdybos nepilnai išvysto savo darbuotę — kitas klausimas, bet dėl tos priežasties negalima reikalauti įstatų keitimo.

Senam gusarui. „Fronto šposą“ kiek sutrumpinę dėsimė.

P. M. „Traukiny“ mums netinka. Kitu rašiniu pasinaudosim.

KAUNO KARO KOMENDANTŪRA

priima liktinius puskarininkius į laisvas raštininkų vietas.

Turintieji geras atestacijas, kreipkitės komendantūros ūkio skyriun darbo valandomis.

Jelgu nori žinoti

kas dedasi Didž. Britanijoje ir kitur; kaip gyvena Britanijoje lietuviai iševiai, koks jų gyvenimas ir kultūrinis plėtojimas

SKAITYK

„IŠEIVIŲ DRAUGA“.

„IŠEIVIŲ DRAUGAS“ yra vienintelis lietuvių leidžiamas laikraštis Didž. Britanijoje. Išėina kiekvieną šeštadienį. Tarnauja lietuviams iševiams, gyvenantiems Didžioje Britanijoje. „IŠEIVIŲ DRAUGAS“ deda įvairias žinias iš lietuvių gyvenimo užsieny ir Lietuvoje. „IŠEIVIŲ DRAUGAS“ deda įvairias apysakas, feljetonus, įvairius straipsnius, iš svetimų kalbų vertimus ir šiaip įvairius lengvus skaitymus, todėl yra mylimiausias darbo žmonių laikraštis.

JO KAINA VISUR VEIK TA PATI:

Didžioje Britanijoje: metams 12 šilingų, pusei metų 6 šil., 3 mėn. 3 šil. ir 6 penai.

Amerikoje: metams 3 doleriai, pusei metų 1,50 cent., 3 mėn. 90 centų.

Lietuvoje: metams 24 litai, pusei metų 12 lit., 3 mėn. 7 litai.

P. S. Bet atsižvelgiant į sunkią Lietuvos gyventojų padėtį, darbininkams, smulkiesiems ūkininkams ir moksleiviams laikraštis bus siuntinėjamas už pusę kainos: metams — 13 litų ir pusei metų 7 litai. Jei užsisakys visiems metams ar jų pusei per gruodžio ir sausio mėn.

Redakcijos ir administracijos antrašas:

„IŠEIVIŲ DRAUGAS“,
281 A. Eglinton Str. Glasgow, S. S.
SCOTLAND.

Leidžia Vyr. Št. Karo Mokslo Valdyba || Redaktorius kapitonas T. ŠAKMANAS.

Valstybės Spaustuvė Kaune, kampas Duonelaičio ir Gedimino g.